
การพัฒนากิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม
เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี*

DEVELOPING SOCIAL SKILLS ACTIVITIES FOR
ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS IN PHETCHABURI PROVINCE

สรสรเสริญ เลาสถิตย์

Sunsern Laohasthit

สาขาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Elementary Education Program, Faculty of Education, Rajabhat Petchaburi University, Thailand

E-mail: sunsern.lao@mail.pbru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนากิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรีและ (2) ศึกษาผลของการนำกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม ไปทดลองใช้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูระดับประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 90 คน ได้มาโดยวิธีแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัย คือ (1) กิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม (2) แบบทดสอบความรู้การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม (3) แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t ผลการวิจัยพบว่า (1) กิจกรรมเสริมหลักสูตรประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม จำนวน 8 แผน เนื้อหาได้แก่ การจัดการกับอารมณ์ การตระหนักรู้ทางสังคม การเผชิญปัญหา และการสื่อสารเพื่อการสร้างสัมพันธภาพ มีผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรม อยู่ในระดับ ดีมาก (2) ผลการประเมินความรู้การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม ของกลุ่มตัวอย่าง หลังการได้รับกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม สูงกว่าก่อนได้รับกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

* Received 29 July 2025; Revised 5 August 2025; Accepted 6 August 2025

ระดับ .05 และ (3) ครูประถมศึกษามีความพึงพอใจต่อกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาทักษะทางสังคม, การจัดการเรียนการสอน, ครูประถมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were (1) to develop social skills development activities for elementary school teachers in Phetchaburi Province to use in their instruction, and (2) study the results of implementing these development activities. This study was quasi-experimental research. Samples were 90 elementary school teachers from Phetchaburi Province selected by purposive sampling. Research tools consisted of 1) social skills development activities, 2) a knowledge test on organizing social skills development activities, and 3) a satisfaction questionnaire. The data were analyzed by mean, standard deviation, and t-test. The results showed that (1) The supplementary activities consisted of 8 lesson plans for social skills development. The content covered skills in emotional management, social awareness, problem-solving, and communication for relationship building. The suitability of these lesson plans was rated at a "very good" level, (2) The knowledge of organizing social skills development activities among the sample group was significantly higher after participating in the social skills development activities compared to before, at the .05 level, and (3) Elementary school teachers expressed the "highest" level of satisfaction with the social skills development activities.

Keywords: Social Skills Development, Instructional Management, Elementary School Teachers

บทนำ

ในสภาพการณ์ปัจจุบันที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านการศึกษาและเทคโนโลยี ส่งผลให้วิถีชีวิตและการปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์เปลี่ยนไป โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งมีโอกาสในการเรียนรู้และฝึกฝนทักษะทางสังคมตามธรรมชาติน้อยลง เนื่องจากเวลาส่วนใหญ่ถูกใช้ไปกับการเรียนและการเข้าถึงโลกดิจิทัลเพื่อความบันเทิงผ่านเกมออนไลน์หรือสื่ออื่น ๆ การขาดทักษะทางสังคมนี้ส่งผลให้เกิดปัญหาในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างชัดเจน ดังที่ปรากฏในข่าวประจำวันเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีต้นตอมาจากการขาดความเข้าใจ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการควบคุมอารมณ์ตนเอง

จริลักษ์ณ์ รัตนพันธ์ (2564) เน้นย้ำว่าทักษะทางสังคมเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับบุคคลทุกเพศทุกวัย เพื่อใช้ในการปฏิสัมพันธ์ สื่อสาร และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ในขณะที่เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2561) เสริมว่าทักษะทางสังคมประกอบด้วยทักษะการสื่อสาร การพูด การฟัง การทำงานร่วมกันเป็นทีม รวมถึงความสามารถในการเข้าใจสถานการณ์และกฎกติกาต่าง ๆ ในสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก ทักษะเหล่านี้เป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยให้บุคคลใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในครอบครัว ชุมชน และสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากการขาดความเข้าใจ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการควบคุมอารมณ์ตนเอง

สอดคล้องกับแนวคิดของโรงเรียนนานาชาติ D-PREP (2023) ที่อธิบายว่าทักษะทางสังคมช่วยให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง สื่อสารความรู้สึกนึกคิดได้อย่างมั่นใจ และพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น เด็กที่มีทักษะทางสังคมที่ดีจะมีคุณค่าในตัวเองสูง ประสบความสำเร็จในการเรียน จัดการกับการบูลลี่ แรงกดดันทางสังคม และความเครียดได้ดี รวมถึงสามารถแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม ทักษะทางสังคม 10 อย่างที่นักเรียนควรเรียนรู้จากโรงเรียน ได้แก่ การแบ่งปัน, การสลับสับเปลี่ยนและการรอคอย, การฝึกทำตามคำสั่ง, การฟัง, การให้ความร่วมมือ, ความรู้สึกเห็นใจ, การแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม, การควบคุมตนเอง, การเคารพทั้งผู้คนและสิ่งของ, และการรู้คุณและซาบซึ้งในสิ่งที่ผู้อื่นทำให้ สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (วสศ.) (2023) รายงานจาก ดร.อรรณพ

อัลเฟิร์ตส นักวิเคราะห์นโยบายจาก OECD ว่า ประเทศฟินแลนด์ซึ่งมีระบบการศึกษาที่ดีที่สุดในโลก ได้ปลูกฝังทักษะทางอารมณ์และสังคมไว้ในตัวเด็กทุกคน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้เด็กมีความสุขในการเรียนรู้และเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ

อย่างไรก็ตาม แม้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 จะกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และมีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม แต่จากการสำรวจกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2 พบว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นยังเน้นไปที่การเสริมความรู้เพื่อการสอบ ONET กิจกรรมลูกเสือ ศิลปะ ดนตรี กีฬา และการให้ความรู้ด้านอาชีพ ซึ่งยังขาดการพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม สิ่งนี้ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของนักเรียนเมื่ออยู่ในสังคมภายนอกโรงเรียน โดยข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเพชรบุรี ประจำปี 2567 (2567) ชี้ให้เห็นว่าจำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ในจังหวัดเพชรบุรีมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะในปี 2566 ซึ่งมีจำนวนคดีรวม 102 คดี ซึ่งสะท้อนถึงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นและบ่งชี้ถึงความเร่งด่วนในการพัฒนาทักษะทางสังคมในกลุ่มเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ ในยุคที่นักเรียนมีการเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ หากขาดการอบรมสั่งสอนและการรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้อง อาจนำไปสู่ปัญหาเมื่อเติบโตเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

แม้จะตระหนักถึงความสำคัญของทักษะทางสังคม บทบาทของโรงเรียนและครูในการส่งเสริมทักษะเหล่านี้ แต่การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมในโรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัดเพชรบุรียังประสบข้อจำกัด เนื่องจากขาดรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมที่ชัดเจน เป็นระบบ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงสำหรับครูผู้สอน การขาดแคลนเครื่องมือที่เหมาะสมนี้ส่งผลให้การบ่มเพาะทักษะที่จำเป็นยังไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร ทำให้การตอบสนองต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่เต็มที่ ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมุ่งมั่นที่จะพัฒนารูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมที่จะเป็นเครื่องมือสำคัญและเป็นแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมสำหรับครูประถมศึกษา ในการเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นเหล่านี้ให้กับนักเรียน เพื่อนำไปสู่การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและสร้างสรรค์ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาผลของการทดลองใช้ กิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

1. ทักษะทางสังคม

กัญญา สมบูรณ์ (2560) กล่าวถึงความหมายของทักษะทางสังคม ไว้ว่า หมายถึง ทักษะที่บุคคลพึงมีในการอยู่ร่วมกันในสังคมปัจจุบัน ตลอดจนความสามารถของบุคคลในการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยจำเป็นต้องมีการสื่อสารการปฏิสัมพันธ์ทั้งการใช้ถ้อยคำและไม่ใช้ถ้อยคำ ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อสังคม มีภาวะผู้นำในการดำเนินชีวิตด้วยความพอเพียง ตลอดจนมีจิตสาธารณะที่ดีต่อสังคม

ทักษะทางสังคมมีองค์ประกอบที่หลากหลาย ทั้งในแง่ของพฤติกรรมและอารมณ์ โดยมีจุดประสงค์คือความสามารถในการอยู่ร่วมกันในสังคม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาทักษะทางสังคม 4 ประการ ได้แก่ 1) การจัดการกับอารมณ์ 2) การตระหนักรู้ทางสังคม 3) การเผชิญปัญหา และ 4) การสื่อสารเพื่อการสร้างสัมพันธภาพ

1.1 การจัดการกับอารมณ์ : Elizabeth L. Davis และ Linda J. Levine (2013) กล่าวว่า แบ่งการจัดการกับอารมณ์ ออกเป็น 5 วิธีหลัก ได้แก่ 1) การจัดการอารมณ์โดยมุ่งเน้นที่อารมณ์ความรู้สึก (Emotion-oriented regulation) เป็นวิธีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ของบุคคลโดยตรง อาจทำให้ลักษณะของอาการทางอารมณ์ดีขึ้นหรือแย่ลง 2) การจัดการอารมณ์โดยการหลีกเลี่ยง (Avoidance-oriented regulation) การจัดการอารมณ์ด้วยวิธีนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหลีกเลี่ยงความเครียดที่เกิดขึ้นในตนเอง ซึ่งอาจทำให้เกิดพฤติกรรมไม่

พึงประสงค์ หรือสถานการณ์ที่จะทำให้ขาดการยับยั้งชั่งใจ 3) การจัดการอารมณ์ด้วยการประเมิน (Appraisal-oriented regulation) เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงตนเองของนักเรียน และการประเมินสถานการณ์ที่ส่งผลต่ออารมณ์ 4) การจัดการอารมณ์ที่มุ่งเน้นความสามารถ (Competence-oriented regulation) มีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะและความสามารถที่จำเป็นสำหรับการประสบความสำเร็จทางวิชาการ 5) การจัดการอารมณ์โดยการควบคุมสถานการณ์ (Situation-oriented regulation) เนื่องจากอารมณ์เป็นสิ่งที่สามารถบริหารจัดการได้ โดยการเลือกและเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ให้เป็นไปในทิศทางที่ส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงและลดอารมณ์ที่อ่อนไหว

1.2 การตระหนักรู้ทางสังคม Goleman (2006) ได้กำหนดองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมไว้ ได้แก่ 1) การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น (Primal Empathy) หมายถึง การรับรู้ถึงอารมณ์ และความรู้สึกเบื้องต้นของผู้อื่น ซึ่งเกิดขึ้นตามสัญชาตญาณโดยอัตโนมัติ 2) การให้ความสนใจผู้อื่น (Attunement) หมายถึง การสนใจและการฟังผู้อื่น อย่างตั้งใจ เพื่อให้เกิดการรับรู้ความรู้สึก และเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น 3) การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathic Accuracy) หมายถึง การทำความเข้าใจ ความคิด อารมณ์ และความมุ่งหวังของผู้อื่น และ 4) การรู้คิดทางสังคม (Social Cognition) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้เกี่ยวกับสังคมรอบตัว โดยการรู้คิดทางสังคมจะส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ในสังคม นำไปสู่การปรับตัวทางสังคมได้อย่างถูกต้อง

1.3 การเผชิญปัญหาและการจัดการปัญหา Lazarus & Folkman (1984) ได้อธิบายถึงทักษะการเผชิญปัญหา ว่าเป็นความพยายามของบุคคลในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งจากภายนอกและภายในตัวบุคคล แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ 1) การมุ่งจัดการกับอารมณ์ (Emotion Focused Coping) คือ การที่บุคคลใช้วิธีการตอบสนองต่อปัญหา โดยใช้กระบวนการทางความคิดในการปรับสภาวะอารมณ์หรือการใช้กลไกทางจิต (Defensive reappraisal) เช่น การหลีกเลี่ยง การปฏิเสธ การลดความสำคัญของปัญหา 2) การมุ่งจัดการกับปัญหา (Problem Focused Coping) คือ การที่บุคคลเลือกตอบสนองต่อปัญหา โดยการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นด้วยการทำความเข้าใจว่าปัญหาคืออะไร เพื่อหาทางแก้ไข และตัดสินใจเลือกทางแก้ไข

การสื่อสารเพื่อการสร้างสัมพันธภาพ อภิขญา ไชยวุฒิกรณ์วานิช (2562) ได้อธิบายถึงทักษะการสื่อสารเพื่อการสร้างสัมพันธภาพที่ดี 3 ประการ ได้แก่ 1) การตั้งใจฟังคู่สนทนา เพื่อเข้าใจว่าผู้พูดต้องการบอกอะไร หรือมีจุดประสงค์อะไรในคำพูดเหล่านั้น วิธีนี้จะทำให้เราเข้าใจความต้องการ ความรู้สึกของผู้พูดอย่างแท้จริง 2) การร่วมรู้สึกกับคู่สนทนา เมื่อเราเข้าใจผู้ร่วมสนทนาอย่างแท้จริง เราจะสามารถแสดงความเข้าใจ ร่วมรู้สึก เห็นอกเห็นใจคู่สนทนาได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้คู่สนทนาเปิดใจรับเรามากขึ้น 3) การแสดงความห่วงหาอาทร เข้าใจเขา มีเจตคติหรือทัศนคติที่ดี มีน้ำเสียงที่อ่อนโยน เพื่อแสดงความเข้าใจ

สมมติฐานการวิจัย

ครูประถมศึกษาผู้ใช้กิจกรรม มีความรู้ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน หลังใช้กิจกรรมสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ซึ่งไม่มีกลุ่มควบคุม แต่จะมุ่งเน้นกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (Intervention Activities) ที่คาดว่าจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมที่ศึกษา โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบศึกษากลุ่มเดียววัดก่อน-หลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูประถมศึกษาชั้นปีที่ 4-6 ในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 195 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูระดับประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 90 คน ซึ่งมาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเป็นครูประถมศึกษาชั้นปีที่

4-6 จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และ เขต 2 จำนวนเขตละ 45 คน โดยกำหนดให้เป็นครูประถมศึกษาที่สอนในรายวิชาใดก็ได้

เครื่องมือวิจัย

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ด้านสภาพปัญหาและความต้องการใช้กิจกรรม รวมทั้งการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะทางสังคม มาสังเคราะห์และพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 8 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 อารมณ์กับพฤติกรรม (ทักษะการจัดการอารมณ์) กิจกรรมที่ 2 เท้าทันสิ่งเร้า (ทักษะการจัดการกับอารมณ์) กิจกรรมที่ 3 เข้าใจอารมณ์ผู้อื่น (ทักษะการตระหนักรู้ทางสังคม) กิจกรรมที่ 4 สังเกตและเข้าใจสถานการณ์ (ทักษะการตระหนักรู้ทางสังคม) กิจกรรมที่ 5 Straw Tower หอคอยหลอด (ทักษะการเผชิญปัญหาและการจัดการปัญหา) กิจกรรมที่ 6 อารมณ์หรือปัญหา (ทักษะการเผชิญปัญหาและการจัดการปัญหา) กิจกรรมที่ 7 ฉันชอบ vs ฉันไม่ชอบ (ทักษะการสื่อสารเพื่อการสร้างสัมพันธภาพ) กิจกรรมที่ 8 การแสดงอารมณ์ร่วม (ทักษะการสื่อสารเพื่อการสร้างสัมพันธภาพ)

2. แบบทดสอบความรู้การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน เป็น แบบทดสอบปรนัย แบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ใช้แบบประเมินนี้กับกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการได้รับการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม

3. แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม ใช้แบบประเมินนี้กับกลุ่มตัวอย่าง หลังการได้รับการจัดกิจกรรม

ทำการประเมินความเหมาะสม และประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ของเครื่องมือวิจัยโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทักษะทางสังคม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาหลักสูตร อย่างละ 1 ท่าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. การเก็บข้อมูลตามแบบแผนการทดลอง คือ การประเมินก่อนและหลังการได้รับการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม โดยใช้แบบทดสอบความรู้การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม

2. การเก็บข้อมูลด้านความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม โดยการประเมินภายหลังการได้รับการจัดกิจกรรม ด้วยแบบประเมินความพึงพอใจ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าทางสถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากแบบทดสอบความรู้การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม และแบบประเมินความพึงพอใจ เพื่ออธิบายการประเมินคุณภาพของกิจกรรม และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติอนุมาน ได้แก่ t – test (Paired Difference for Means Test)

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนากิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม เพื่อการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี พบว่ากิจกรรม ประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรม จำนวนทั้งสิ้น 8 แผน สำหรับการจัดการเรียนรู้ 8 กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมที่ 1 : อารมณ์กับพฤติกรรม (พัฒนาทักษะทางสังคม ด้านการจัดการอารมณ์)

กิจกรรมที่ 2 : เท่าทันสิ่งเร้า (พัฒนาทักษะทางสังคม ด้านการจัดการอารมณ์)

กิจกรรมที่ 3 : เข้าใจอารมณ์ผู้อื่น (พัฒนาทักษะทางสังคม ด้านการตระหนักรู้ทางสังคม)

กิจกรรมที่ 4 : สังเกตและเข้าใจสถานการณ์ (พัฒนาทักษะทางสังคม ด้านการตระหนักรู้ทางสังคม)

กิจกรรมที่ 5 : หอคอยหลอด (พัฒนาทักษะทางสังคม ด้านการเผชิญปัญหาและการจัดการปัญหา)

กิจกรรมที่ 6 : อารมณ์หรือปัญหา (พัฒนาทักษะทางสังคม ด้านการเผชิญปัญหาและการจัดการปัญหา)

กิจกรรมที่ 7 : ฉันชอบ vs ฉันไม่ชอบ (พัฒนาทักษะทางสังคม ด้านการสื่อสารเพื่อการสร้างสัมพันธภาพ)

กิจกรรมที่ 8 : การแสดงอารมณ์ร่วม (พัฒนาทักษะทางสังคม ด้านการสื่อสารเพื่อการสร้างสัมพันธภาพ)

การประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม โดยใช้ค่าดัชนีความเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน รายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

รายการประเมิน / ส่วนประกอบของกิจกรรม	ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ				
	ท่านที่ 1	ท่าน ที่ 2	ท่านที่ 3	$\bar{x}$	S.D.
1. วัตถุประสงค์ของกิจกรรม					
เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมเพื่อการจัดการเรียนการสอน ของครูประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี	5	5	5	5.00	0
2. หลักการของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่ได้รับจากการลงมือปฏิบัติ	5	5	5	5.00	0
3. เนื้อหากิจกรรม (แยกรายกิจกรรม)					
กิจกรรมที่ 1 : อารมณ์กับพฤติกรรม	4	5	5	4.67	0.58
กิจกรรมที่ 2 : เท่าทันสิ่งเร้า	4	5	4	4.33	0.58
กิจกรรมที่ 3 : เข้าใจอารมณ์ผู้อื่น	4	5	4	4.33	0.58
กิจกรรมที่ 4 : สังเกตและเข้าใจสถานการณ์	4	5	5	4.67	0.58
กิจกรรมที่ 5 : Straw Tower หอคอยหลอด	4	5	4	4.33	0.58
กิจกรรมที่ 6 : อารมณ์หรือปัญหา	4	5	5	4.67	0.58
กิจกรรมที่ 7 : ฉันชอบ vs ฉันไม่ชอบ	4	5	4	4.33	0.58
กิจกรรมที่ 8 : การแสดงอารมณ์ร่วม	4	5	4	4.33	0.58
4. ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่					
ขั้นตอนที่ 1 ชื่นนำเข้าสู่บทเรียน วิทยากรชี้แจงทำความเข้าใจ เบื้องต้นของสำคัญของการจัดกิจกรรมและวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่กำหนดไว้	5	5	4	4.67	0.58

รายการประเมิน / ส่วนประกอบของกิจกรรม	ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ				
	ท่านที่ 1	ท่าน ที่ 2	ท่านที่ 3	$\bar{X}$	S.D.
ขั้นตอนที่ 2 <u>ขั้นเสนอสาระ</u> วิทยากรบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะทางสังคม ตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในแต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	5	5	4	4.67	0.58
ขั้นตอนที่ 3 <u>ขั้นเรียนรู้ผ่านประสบการณ์</u> วิทยากรจัดกิจกรรมตามรายละเอียดที่ระบุไว้ในแต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	5	5	4	4.67	0.58
ขั้นตอนที่ 4 <u>ขั้นประยุกต์สู่การจัดการเรียนการสอน</u> วิทยากรจัดมีการสัมมนาภายในกลุ่มถึงแนวทางในการประยุกต์ความรู้ที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมสู่การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน	5	5	4	4.67	0.58
5. รูปแบบกิจกรรม					
กิจกรรมที่ 1 : อารมณ์กับพฤติกรรม	4	5	5	4.67	0.58
กิจกรรมที่ 2 : เท้าหันสิ่งร้าย	4	5	5	4.67	0.58
กิจกรรมที่ 3 : เข้าใจอารมณ์ผู้อื่น	4	4	5	4.33	0.58
กิจกรรมที่ 4 : สังเกตและเข้าใจสถานการณ์	5	5	5	5.00	0.00
กิจกรรมที่ 5 : Straw Tower หอคอยหลอด	5	4	5	4.67	0.58
กิจกรรมที่ 6 : อารมณ์หรือปัญหา	5	4	4	4.33	0.58
กิจกรรมที่ 7 : ฉันชอบ vs ฉันไม่ชอบ	5	5	4	4.67	0.58
กิจกรรมที่ 8 : การแสดงอารมณ์ร่วม	4	5	5	4.67	0.58
6. การวัดและประเมินผล					
1) แบบทดสอบความรู้การจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4	4	5	4.33	0.58
2) แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรม	4	4	5	4.33	0.58
รวมผลประเมินกิจกรรม	4.42	4.7 9	4.54	4.5 8	0.18

จากข้อมูลตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่า วัตถุประสงค์ของกิจกรรมและหลักการของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (5.00)

ในขณะที่เนื้อหากิจกรรมแต่ละกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีถึงดีมาก 4.33 ถึง 4.67 ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมทั้ง 4 ขั้นตอนมีค่าเฉลี่ย 4.67 อยู่ในระดับดีมาก รูปแบบกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 4.33 ถึง 5.00 อยู่ในระดับดีถึงดีมาก และการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ย 4.33 อยู่ในระดับดี โดยสรุป ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมเพื่อการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.58 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.18

2. ผลการทดลองใช้กิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ผลการประเมินความรู้การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความรู้การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	คะแนน Pretest		คะแนน Posttest		N	t-test	P
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
กลุ่มที่ 1: ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1	40	20.18	23.79	35.07	9.43	45	1.68	0.00**
กลุ่มที่ 2: ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1	40	19.40	25.97	35.56	7.80	45	1.68	0.00**
ผลรวมทั้งสองกลุ่ม	40	19.79	24.75	35.31	8.58	90	1.66	0.00**

** $p < .05$

จากข้อมูลตารางที่ 2 สรุปได้ว่า ความรู้ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ของครูประถมศึกษา ก่อนและหลังการได้รับการจัดกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางค่าสถิติที่ .05 โดยหลังการใช้กิจกรรม ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และ 2 มีความรู้ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน สูงกว่าก่อนการฝึกอบรม

2.2 ผลการวัดและประเมินความพึงพอใจของครูประถมศึกษาที่มีต่อกิจกรรม ภายหลังการได้รับการจัดกิจกรรม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้าน วิทยากร และด้านการวัดผลประเมินผลพบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีผลการประเมินโดยรวมของทั้ง 4 ด้าน $\bar{X} = 4.68$, $s.d = 0.46$ แสดงให้เห็นว่ามีความพึงพอใจต่อ 8 กิจกรรมโดยรวม ในระดับมากที่สุด โดยด้านกิจกรรมการ เรียนรู้ มีคะแนนความพึงพอใจสูงสุด สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 มีผลการประเมินโดยรวมของทั้ง 4 ด้าน $\bar{X} = 4.71$, $s.d = 0.46$ แสดงให้เห็นว่ามีความพึงพอใจต่อ 8 กิจกรรมโดยรวม ในระดับมากที่สุด โดยด้านวิทยากร มี คะแนนความพึงพอใจสูงสุด

ภายหลังการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับครูประถมศึกษาเรียบร้อยแล้ว ครบทั้ง 8 กิจกรรมแล้วนั้น ผู้วิจัยดำเนินการลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์พูดคุยกับครูประถมศึกษา ผล การสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะเป็นกลุ่มที่เริ่มมีปัญหาด้านการ จัดการกับอารมณ์ตนเอง เริ่มมีการใช้คำพูด ด่าทอ เสียดสี นินทา จนเกิดการทะเลาะเบาะแว้ง มีการทำร้ายทางร่างกายและจิตใจ แต่หลังจากที่ครูได้จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับ นักเรียน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี ขึ้น และแสดงความเห็นอกเห็นใจ ความรัก ความเข้าใจ ให้แก่เพื่อนร่วมชั้นได้ดีขึ้น

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนากิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนของ ครูประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี พบว่า การที่กิจกรรมถูกออกแบบให้เน้นพัฒนาทักษะทาง สังคมหลัก 4 ประการ ได้แก่การจัดการกับอารมณ์, การตระหนักรู้ทางสังคม, การเผชิญปัญหา, และการสื่อสารเพื่อการสร้างสัมพันธภาพ นั้น เป็นผลมาจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่ได้ จากการสัมภาษณ์ครูและผู้บริหาร เกี่ยวกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน และทักษะที่ควรปลูกฝังใน นักเรียนประถมศึกษา สอดคล้องกับ แนวคิดของโรงเรียนนานาชาติ D-PREP (2023) ที่อธิบาย ว่าทักษะทางสังคมช่วยให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง สื่อสารความรู้สึกนึกคิดได้อย่าง

มั่นใจ และพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น เด็กที่มีทักษะทางสังคมที่ดีจะมีคุณค่าในตัวเองสูง และจะประสบความสำเร็จในการเรียน นอกจากนี้การออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของครูด้วยนั้น เนื่องจาก ครูคือแกนหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียน โดยมีความสอดคล้องกับ การรายงานของสถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (วสศ.) (2023) ที่ได้รายงานว่า การจะให้ครูเป็นผู้ปลูกฝังทักษะทางสังคมในตัวนักเรียนไม่ใช่เรื่องง่าย ครูส่วนใหญ่ทุกวันนี้มักให้เด็กจับกลุ่มทำงาน แต่มองข้ามการสอนวิธีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โรงเรียนควรมีการฝึกอบรมให้ครูหรือแม่แต่มีเครือข่ายระหว่างโรงเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เหตุผลสำคัญที่บุคลากรครูต้องมีทักษะนี้ในตัวเองด้วยก็เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน เมื่อครูไม่ได้คิดถึงแต่เนื้อหาการสอน แต่ใส่ใจว่าเด็กจะมีความสุขในห้องเรียนได้อย่างไร ในท้ายที่สุด เด็กที่จัดการอารมณ์ได้ดี จะมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้มากขึ้น

2. การศึกษาประสิทธิผลของกิจกรรม พบว่า ภายหลังจากจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม ครูผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม เนื่องจากชุดกิจกรรมนี้ได้รับการออกแบบโดยยึดหลัก Active Learning ซึ่งเปิดโอกาสให้ครูได้ลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และฝึกฝนทักษะ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กัญญา สมบูรณ์ (2560) ที่กล่าวถึงทักษะทางสังคมว่าเป็นการที่บุคคลพึงมีในการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยจำเป็นต้องมีการสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์ ประการที่สอง วิทยากรมีความสามารถในการจัดกิจกรรมสูง ดังที่ผลการประเมินความพึงพอใจในส่วนของวิทยากรแสดงให้เห็นว่าสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เข้าร่วมได้ดี ซึ่งความสามารถในการสื่อสาร การนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ และการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของวิทยากร มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการทำให้ครูมีความเข้าใจในเนื้อหาได้อย่างลึกซึ้งและครบถ้วน สอดคล้องกับแนวคิดของ Hills (2012) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะประสบความสำเร็จนั้น จำเป็นต้องมีกระบวนการหรือขั้นตอนที่ชัดเจนในการให้การศึกษาแก่ผู้เรียน ซึ่งต้องอาศัยปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้สอนต้องสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากกิจกรรมที่จัดขึ้นได้ ประการสุดท้าย กิจกรรมนี้ได้รับการออกแบบมาเพื่อให้ครูสามารถ เชื่อมโยงความรู้ที่

ได้จากกิจกรรมเข้ากับเรื่องราวในชีวิตประจำวัน ข่าวสารต่างๆ และบริบทการจัดการเรียนการสอนของตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้ครูมองเห็นประโยชน์และความสำคัญของทักษะทางสังคมในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างชัดเจน

นอกจากนี้ยังมีข้อค้นพบที่สำคัญ คือสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง ได้แก่ การทำให้กิจกรรมเน้นการบรรยายหรือการให้ข้อมูลทางทฤษฎีมากเกินไป และไม่เปิดโอกาสให้ครูได้ฝึกปฏิบัติจริง เพราะอาจทำให้ครูเบื่อหน่าย ขาดแรงจูงใจ และรู้สึกวุ่นวายเนื้อหาที่ได้รับไม่สามารถนำไปปรับใช้ได้จริง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม จำนวน 8 แผน เนื้อหาได้แก่ การจัดการกับอารมณ์ การตระหนักรู้ทางสังคม การเผชิญปัญหา และการสื่อสารเพื่อการสร้างสัมพันธภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม มีผลประเมินความรู้การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม สูงขึ้น และมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม ในระดับมากที่สุด

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการจัดอบรมครูในโรงเรียนให้มีความรู้เชิงลึกด้านทักษะทางสังคม และมีทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนได้

1.2 ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาควรออกนโยบายที่ชัดเจนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางสังคมในโรงเรียนอย่างจริงจัง พร้อมทั้งจัดอบรมและติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดสรรทั้งงบประมาณและเวลาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาตนเองของครู และสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะทางสังคมผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรดำเนินการวิจัยในกลุ่มครูระดับชั้นอื่น ๆ หรือในพื้นที่ภูมิภาคอื่น ๆ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมและความสามารถในการปรับใช้ของชุดกิจกรรม

2.2 ควรมุ่งเน้นการพัฒนาชุดกิจกรรมที่เจาะจงทักษะทางสังคมย่อย ๆ ที่จำเป็น เช่น การแก้ปัญหาความขัดแย้ง การสื่อสาร เพื่อการพัฒนาที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัญญา สมบูรณ์. (2560). "การศึกษาผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเยาวชนชนเผ่ามูเซอแดง ในอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน." *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 11, 4: 160-170.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2561). "ทักษะสังคม" พื้นฐานอยู่ร่วมกันอย่างมีสุข" สืบค้นเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2567 เข้าถึงได้ทาง <http://www.kriengsak.com/node/1288>
- จริลักษณ์ รัตนพันธ์. (2564). *ทักษะทางสังคม* สืบค้นเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2567 เข้าถึงได้ทาง http://jareeluk.blogspot.com/2014/09/blog-post_27.html
- สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (วสศ.). (2023). 'ทักษะทางอารมณ์และสังคม' สร้างได้ เมื่อคุณครูช่วยสอน ชุมชนช่วยเติม สืบค้นเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2567 เข้าถึงได้ทาง <https://research.eef.or.th/emotional-and-social-skills/>
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเพชรบุรี. (2567). *รายงานสถานการณ์ทางสังคม จังหวัดเพชรบุรี 2567*. เอกสารเผยแพร่. กลุ่มนโยบายและวิชาการสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเพชรบุรี
- อภิษฐา ไชยวุฒิกรณวานิช. (2562). *การสื่อสารเพื่อการสร้างสัมพันธภาพที่ดี*. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2567, สืบค้นได้จาก <https://www.psy.chula.ac.th/th/feature-articles/relationship-communication/>

D-PREP. (2023). ทักษะทางสังคม 10 ประการที่เด็กสามารถพัฒนาได้จากโรงเรียน สืบค้นเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2567 เข้าถึงได้จาก <https://www.dprep.ac.th/th/social-skills/>

Elizabeth L. Davis และ Linda J. Levine. (2013). Emotion regulation strategies that promote learning: Reappraisal enhances children's memory for educational information. *Child development*, 84(1), 361-374.

Goleman, D. (2006). *Social intelligence: The new science of human relationships*. New York, US: Bantam Books.

Lazarus RS, Folkman S. (1984). *Stress, Appraisal, and Coping*. New York: Springer Pub. Co.;

Hills, P. J. A. (2012). *Dictionary of Education*. London: Routledge & Kegan Payi.
Retrieved November 6, 2024, from <http://www.ldonline.org/article/14545>